

حرف عله	نوع اعلال	شماره قاعده	شرایط	حکم	مثال	نکات
واو - یا	سکونی	۱	۳ شرط: واو و یاء متحرک عین الفعل حرف ماقبل آن صحیح و ساکن	نقل حرکت حرف عله به ماقبل	يَقُولُ ← يَقُولُ يَبِيعُ ← يَبِيعُ يَخُوفُ ← يَخُوفُ (يَخَافُ)	به خلاف: ۱. حرف عله لام الفعل: فِتْيَةٌ - إِخْوَةٌ ۲. حرف عله زايد: جَمُورٌ - تَرَهُوْكَ ۳. صحیح نبودن ماقبل حرف عله: قَاوَلٌ - بَايَعُ
		۲	۴ شرط: واو و یاء مضموم یا مکسور عین الفعل یا لام الفعل در اثناء کلمه حرف ماقبل آن صحیح و مکسور یا مضموم	سلب حرکت ماقبل نقل حرکت حرف عله به ماقبل	قَوْلٌ ← قَوْلٌ (قِيلَ) رَضِيُوا ← رَضِيُوا يَدْعُوْنَ ← يَدْعُوْنَ (يَدْعُونَ)	به خلاف مثل: جَوْلُ ، يَبِيعُ ، تَحَدِيٌّ
		۳	۳ شرط: واو مضموم ماقبل مضموم یا مضموم یا مکسور ماقبل مکسور در آخر کلمه	حذف حرکت حرف عله (ساکن شدن حرف عله)	يَدْعُوْ ← يَدْعُوْ ثَانِي ← ثَانِي يَرِيْ ← يَرِيْ رَائِيْ ← رَائِيْن = رَائِيْن = رَامٍ	
واو	قلبی	۸	سه شرط: واو و یاء متحرک ماقبل مفتوح غیر فاء الفعل و بدون حرکت عارضی	قلب به الف	قَوْلٌ ← قَالَ يُدْعِيْ ← يُدْعِيْ (درموضع حرکت) يَخُوفٌ ← يَخَافُ يَرِضِيْ ← رَضِيَ (درموضع حرکت) الْمَدْعَى ← الْمَدْعَى	به خلاف: ۱. کلماتی که حرف عله فاء الفعل است: يَبُودُ - تَبَسَّرَ ۱. کلماتی که حرکت حرف عله عارضی باشد: دَعَا - رَضِيَ - فَتَيَانُ ، فَتَيَانِ - إِخْشَوْنَ
		۴	واو ساکن ماقبل مکسور	قلب به یاء	قَوْلٌ ← قِيلَ - مِيزَانٌ ← مِيزَانٌ - صِبْغَةٌ ← صِبْغَةٌ	
		* ۵	واو لام الفعل ماقبل مکسور	قلب به یاء	دَعَا ← دُعِيَ - رَضِيَ ← رَضِيَ - قَوَى ← قَوَى	به خلاف: رَجَوُ (← رَجَا) - رَخَوُ
یا	قلبی	* ۶	دو شرط: واو لام الفعل ماقبل مفتوح حرف چهارم به بعد	قلب به یاء	يَرِضُوْ ← يَرِضُوْ - يَدْعُوْ ← يُدْعِيْ (← يُدْعِيْ) يَدْعُوْنَ ← يُدْعِيْنَ - رَكَوْ ← رَكَوْ (← رَكَوْ)	به خلاف: دَعَا (← دَعَا)
		۷	سه شرط: یاء ساکن فاء الفعل ماقبل مضموم	قلب به واو	يُسِرُّ ← يُوسِرُّ مُسِرٌّ ← مُوسِرٌّ	
		۹	الف ماقبل مضموم الف ماقبل مکسور	قلب به واو قلب به یاء	(قَابِلٌ ←) قَابِلٌ ← قُوبِلَ (مُصْبِحٌ ←) مُصْبِحٌ ← مُصَيَّبِحٌ	
الف واو یا	حذفی	۱۰	۱. حرف عله ساکن حرف بعدش صحیح و ساکن، هردو در یک کلمه ۲. حرف عله ساکن حرف بعدش صحیح و ساکن	حذف حرف عله حذف عله دوم	قَوْلٌ ← قُلٌ - يَبِيعُ ← بَيْعٌ - خَافٌ ← خَافٌ يَدْعُوْنَ ← يَدْعُونَ مَبِيعٌ ← مَبِيعٌ مَبِيعٌ ← مَبِيعٌ (← مَبِيعٌ)	مگر اینک: ساکن اول مد یا لین زائد و ساکن دوم مدغم: دَابَّةٌ - دُوَيْبَةٌ، به خلاف: مد اصلی که حذف می شود: بَاثَتْ ← بَاثٌ ← بَثٌ مگر اینک: ساکن دوم علامت جمع مذکر یا مفرد مونث مخاطب حذف ساکن اول: (يَرْمِيُونَ ← يَرْمِيُونَ) ← يَرْمُونَ
		تبصره ق ۱۰: حرکت حرف صحیح بعد از حرف عله ساکن ← سکون حساب می شود و این قاعده اجرامی شود: ۱. حرف ساکن اصلی دارای حرکت عارضی قبل از الف: تاء در دَعْنَا ۲. حرف ساکن دارای حرکت عارضی به خاطر دفع التقاء ساکنین: قُلِي الْحَقُّ - سَلِي الْعَالِمُ				
نکته: ۱. * کلماتی که هم زمینه ادغام دارند و هم زمینه اعلال، قاعده اعلال مقدم است. قَوَى ← قَوَى ۲. * در صورتی که زمینه اجرای دو قاعده ۶ و ۸ موجود باشد، قاعده ۶ بر قاعده ۸ مقدم است.						